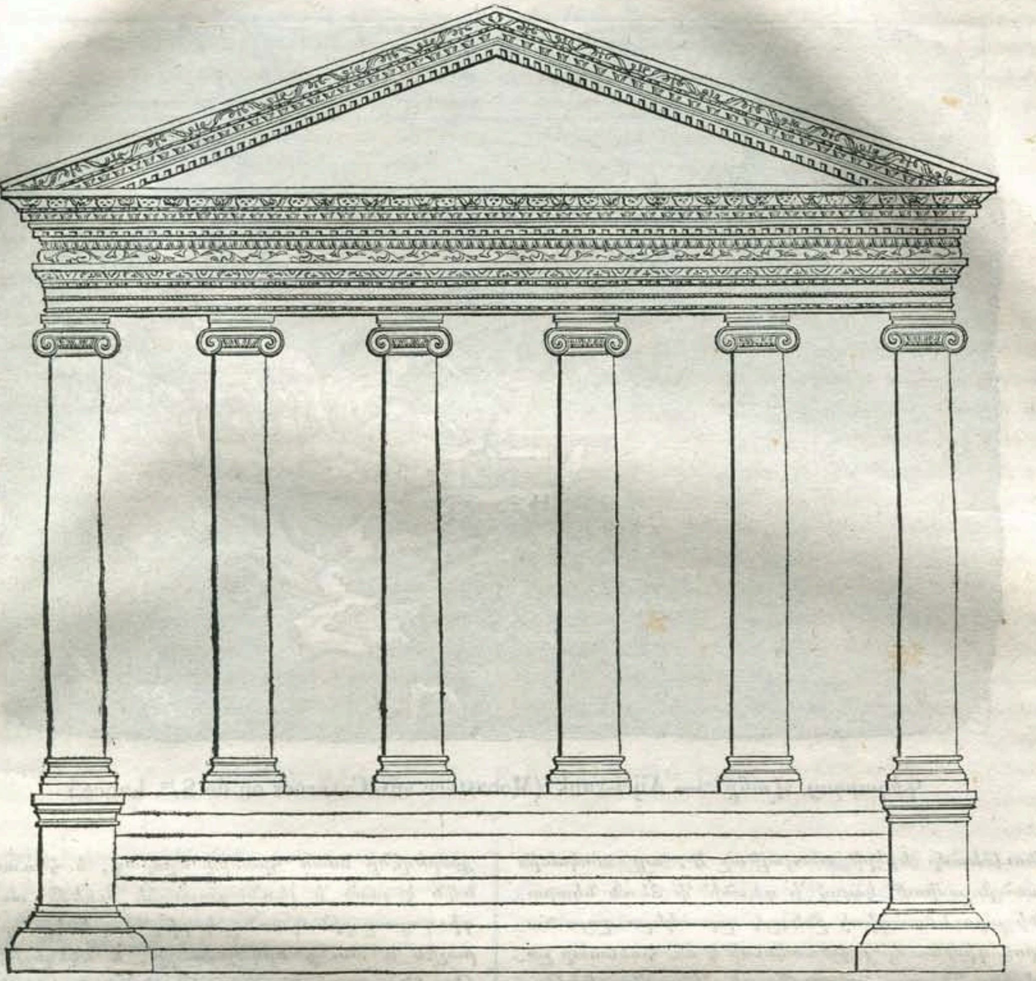

Հովանոց Տրդատայ. — Terrace ou Trône de Teridate.

զամս չորեքհազար յորժամ հայկազնեանն Գեղամ նահապետ շինեաց անդ 'ի ձորակի միում զԳեղամէ դաստակերտ, զոր Թոռն նորա Գառնիկ յիւր անուն Գառնի անուանակոչեաց. և եղև այն գիւղաքաղաք բարգաւաճ մինչև յաւուրս Տրդատայ մեծի. որ յառաջնում քառորդի Դ դարու շինեաց անդ ամրոց "որձաքար և կոփածոյ վիմօք, երկաթագամ և կապարով մածուցեալ, որպէս ասէ Խորենացին. յորում շինեալ և տուն հովանոց, մահարձանօք, սքանչելի գրօշուածովք բարձր քանդակաւ. 'ի համար քեռ իւրոյ Խոսրովիդխտոյ. և գրեալ 'ի նմա զյիշատակ իւր հելլենացի գրով". զառ յետինքն կոչեցին ՍԱՐԱՒՈՑԹ ՏՐԴԱՏԱՅ, և ցարդ կոչի Թախտ Տըրտատայ: Շէն էր տակաւին և առ Շահաբասաւ, և բնակիչք նորա հարին զապստամբս նորա, այլ ապա գերի վարեցան: Ի մեծի սասանութեան Երևանայ յամին 1679, 'ի սպառ կործանեցաւ և անբնակ եղև Գառնի, և "անկաւ զարմանալի Թախտն Տրդատայ", որպէս ասեն ժամանակագիրք: Երևին ցարդ 'ի պալատեան գահաւանդի ուրեմն, որ խոնարհի 'ի հովիտ յարևմտից վտակին Գառնւոյ աւերակք գեղեցիկ քառակուսւոյ, երբ հարիւր կանգուն յերկայնութեան 'ի հարաւոյ ընդ հիւսիս և հարիւր և քսան յելից ընդ մուտս. Ճակատն զառ 'ի վայր 'ի Ջուրն հայի, իսկ երկոքին կողմանքն ամուրք 'ի բնէ՝ ամրագոյն ևս գործեալ են փորալից պարսպօք որ 'ի կոփածոյ գորշագոյն լաւայէ, Ճարտարագործ յօյժ. իսկ յետուստ կողմն՝ ամրացեալ է յարուեստ: Երևին տեղիք աշտարակացն որք ամբառնային պաղպղեան սեամբք՝ 'ի վերայ կոհակաց ժայռից, որոց բեկորք ցրուեալ են յերեսս ձորահովտին խառն ընդ բնական փրթուածոց քարանց. հնգանկիւնի տեսանի ձև սեանցն, և որակ քարին խիտ և սևագոյն. և բնութեան ինքնին երրև 'ի նախանձ մտեալ ընդ արուեստի՝ ձևակերպեալ է անդ սիւնս իմն անհեդեդս և պատուարս անձեռագործս՝ կարգ ըստ կարգէ: Հիւսիսային կողմ՝ նըն կիսաբոլոր ընծայէ պատուար աշտարակազարդ, և յանդին եղջերքն յարևելս և յարևմուտս. մի միայն մնացք նշմարին առ արևելեան աշտարակաւ, խաչաձև նշանօք դրուագեալ: Իսկ զմէջ պարսպացն դերբուկք ևեթ ունին խառն 'ի խուռն մասանց շինուածոց, սեանց խարսխաց և քուոց. ընդ որս և Հովանոցն այն զարմանալի, և արժանի ձեռակերտ քաջին Թագաւորի և առաքինի սիրոյն արձան. որ Թէպէտ և սա-